

CYKEL- MODE

DET ER NOGET MED STRAM SPANDEX OG MÆRKELEGE SPIDSE SKO, DER NÆSTEN ER UMULIGE AT GÅ I. JA, MÅSKE – HVIS DU ER CYKELRYTTER PÅ VEJ TIL TOUR DE FRANCE. MEN ALLE VI ANDRE KAN SAGTENS HAVE VORES SEJESTE TØJ PÅ, NÅR VI CYKLER. OG SÅDAN HAR DET FAKTISK ALTID VÆRET. *Tekst: Christina Britz Nicolaisen*

CYKLEN VAR DEN HOTTESTE GADGET, man overhovedet kunne forestille sig i sommeren 1869. Dengang kom cyklen til Danmark som en modedille fra Paris. Alle ville prøve den nye opfindelse, og der var køreskoler, hvor man kunne lære at cykle. I forlystelsesparkerne kunne man se cykelshows og konkurrencer, og der blev skrevet cykelhåndbøger, digte og symfonier til cyklens hyldest.

Men hvad i alverden skulle man dog tage på, når man skulle ud at cykle? For mændene var det let nok. Moden var allerede begyndt at bære præg af friluftslivets glæder så-

som jagt, ridning og golf. Til cykling blev anbefalet knæbukser, tweedjakke og sixpence. Med knæbukser slap man nemlig for at få olie på buksebenet, og med ternede strømper i støvletten kunne den modebevidste gentleman hurtigt komme til at se ekstra smart ud. **[Foto 1 og 4]**

Kvindernes cykelmode var en langt mere kompliceret affære

Dengang gik kvinderne med lange flagrende kjoler og stramme korsetter af metal. Men faktisk var det helt umuligt at bevæge sig hurtigt i den slags tøj. Visse læger mente desuden, at det ville være »

Foto 1: De cyklende herrer er iført tidens hotteste fritidstøj: tweedjakke, knæbukser og blød hat. Reklameplakat malet af Paul Fischer i år 1900. Foto: Venligst udlånt fra bogen Reklamens århundrede af Asger Liebst // **Foto 2:** Cyklister i den slags reformkjole, som tidens læger og cykeleksperter anbefalede til cykling. Langelinie lystbådehavn, ca.1900. Foto: Københavns Museum. // **Foto 3:** Tre cyklister i moderigtige gevandter. Slips og lille hat gør cykeltojet komplet. Ca. 1895. Foto: Københavns Museum. // **Foto 4:** Cykelreklamen fra 1900 viser, hvor moderne en opfindelse cyklen er – cyklisten til venstre er i tidens hippeste cykeltojt, og han har endda overskud til at ryge samtidig. Foto: Venligst udlånt fra bogen Reklamens århundrede af Asger Liebst

farligt for kvinderne at cykle – farten ville gøre dem nervøse, og de mange bump på vejen ville ødelægge deres evne til at få børn. Andre læger kæmpede for at få afskaffet korsettet og for kvindernes ret til at cykle. En ny slags kjole uden korset blev opfundet – den skulle reformere kvindemoden, og derfor blev den kaldt for reformdragten. **[Foto 2]**

Der gik mange år, før korsettet for alvor blev afskaffet, men til cykling brugte kvinderne i mellemtiden enten et meget løst korset eller et "liv", som er en slags korset i stof. Desuden cyklede kvinderne i tunge nederdele eller kjoler med en tung kant, der

ikke kunne blæse op, mens man cyklede og afsløre et nøgent knæ. Det blev også moderne med et lille slips og en hat på cykelturen. Dette tilbehør var inspireret af herrernes cykeldragt, for cykling var nemlig i høj grad et symbol på kvindernes frigørelse og den begyndende ligestilling mellem kønnene. **[Foto 3]**

Korsettet forsvandt helt i 1920'erne – årtiet der også bliver kaldt for "de brølende tyvere". Kvinderne havde fået stemmeret i 1915. Nu lyttede man til jazzmusik, og kvinderne lakerede neglene røde og klippede håret kort. Kjolerne blev korte og taljeløse, og herrerne trak i lyse habitter og bløde filthatte. Det blev også

Foto 5: En moderne og selvstændig kvinde i fuld fart på cykelbilen. // **Foto 6:** Den nye fritid krævede selvfølgelig også nyt tøj. Praktisk og behagelig weekend-dragt til hele familien. 1930'erne. Foto: Venligst udlånt fra bogen Reklamens århundrede af Asger Liebst // **Foto 7:** Cykling til og fra arbejde foregik også med stil i 1930'erne, som du kan se her på billedet fra Dr. Louises Bro i København – her er de modebevidste herrer iført jakkesæt og slips, mens de elegante damer selvfølgelig har fået plads til den uundværlige håndtaske på cykelstyret. Foto: Københavns Museum // **Foto 8:** Billedet af de to elegante kvinder er fra slutningen af 1940'erne. Krigen er forbi, men det smarte look med alpehuen på skrå er inspireret af soldaternes hatte.

sejt at køre i bil, men cykelfabrikanterne lod sig ikke skræmme. De opfandt cykelbilen, og så kunne man både cykle og se smart ud på samme tid. **[Foto 5]**

I 1930'erne fik danskerne mere fritid og ferie, og det påvirkede både cyklingen og moden. Med cyklen kunne familierne hurtigt og billigt tage en tur i skoven eller et smut til stranden. Det blev moderne med tøj, der var lettere, lysere og mere sportspræget. Nu skulle det nemlig være nemt og behageligt at bevæge sig. **[Foto 6 og 7]**

Under 2. Verdenskrig var der mangel på vigtige ting som kaffe, gummi, benzin og stof. Derfor måtte man i 1940'erne være ekstra opfindsom for at være med på moden. Man syede kjoler af faldskærmsstof, sko af fiskeskind og jakker af gardiner og duge. Cyklen blev utroligt populær, fordi benzinen var så dyr. Men også cyklisterne måtte bruge fantasien. Gummislanger, dæk og reservedele var næsten umulige at få fat på, og hvis cyklen punkterede, måtte man fylde dækket ud med halm, reb eller korkpropper. Kun tyvene havde kronede dage – de stjal nemlig cykeldæk og dynamolygter og solgte dem til skyhøje priser på det sorte marked. **[Foto 8]**

Foto 10: Minikjole og minicykel – mere højt kunne det næsten ikke blive i 1960'erne. // **Foto 11:** Minicykler på gågaden i 1960'erne. Den lille cykel var populær hos begge køn. // **Foto 12:** Tre cyklende piger i slutningen af 1960'erne. Den ærmeløse og lårkorte kjole er stadig moderne. // **Foto 13:** Sodavandsreklame fra ca. 1970. Den moderne og tørstige ungdom er selvfølgelig på cykel. Billede: Venligst udlånt fra bogen Reklamens århundrede af Asger Liebst

1960'erne var en økonomisk fest. Efter krigen og genopbygningen af Europas ødelagte byer var der igen kommet gang i optimismen. Man nærmest væltede sig i penge. Mange familier valgte at købe bil og flytte i eget parcelhus. Der blev købt køkkenmaskiner og ferier til sydens sol. Men det var stadig supercool at cykle - især på de nye smarte minicykler. Cyklen med de små hjul var sidste skrig fra London i 1962. Den var designet, så man let og praktisk kunne køre rundt i byens gader, og ligesom en smart taske var cyklen også i sig selv et vigtigt modetilbehør. Den lille cykel signalerede overskud af tid og penge – det var nemlig helt umuligt at cykle hurtigt på de små cykelhjul. Samtidig med minicyklen blev også den lårkorte minikjole hotteste kvindemode i 1960'erne, mens den moderne mand foretrak tætsiddende

bukser med pressefolder eller jakkesæt med et smalt slips. **[Foto 10, 11, 12 og 13]**

1970'erne var oliekrisens årti. Der var bilfri søndage, og det blev moderne at være solidarisk og miljøbevidst. Ved store cyklistdemonstrationer kæmpede man for at få bilerne ud af byen. Mode blev til anti-mode – huller og lapper på tøjet havde før havde været et tegn på fattigdom, men nu betød det, at man tænkte på miljøet og på fabriksarbejderne. Afghanistan-pelse, partisanertørklæder og ponchoer fra Peru var blandt tidens hotteste tøj. Cykler og cykelanhængere gjorde det muligt at klare sig helt uden bil. På den måde kunne man både være praktisk, cool og miljøbevidst på én gang. **[Foto 14, 15 og 16]**

Foto 14: En god, gammel hjemmestrikket sweater var et musthave for enhver cyklist i 1970'erne. // **Foto 15:** I årene 1977-83 arrangerede Dansk Cyklist Forbund årlige cykeldemonstrationer i landets største byer. Billedet her er fra Rådhuspladsen i København. // **Foto 16:** At cykle var for mange også et ønske om at skabe en bedre verden uden krig og forurening. Cykelskulptur fra 1970'erne. // **Foto 17:** På billedet ses to af 1980'ernes moderigtige cyklister med permanentet hår og pandebånd.

I 1980'erne kom fitnessmoden til Danmark fra USA. Det blev smart at holde sig i form ved at cykle og jogge ude i naturen eller cykle på motionscykler i fitnesscenteret. Joggingdragten blev moderne, komplet med gummisko, tennissokker, pandebånd og svedbånd om håndledet. Joggingdragten var også smart blandt dem, der aldrig dyrkede sport, og de mest populære farver var pastelfarverne lyserød, lyseblå og mintgrøn. **[Foto 17]**

Cykler og mode har altid været to sider af samme sag i Danmark. I mange andre lande er cyklen mest en hobby, og derfor cykler man også tit i noget særligt cykeltøj eller sportstøj. Men i Danmark har cyklen altid været et transportmiddel. Vi cykler til skole og til arbejde, og vi cykler selvfølgelig bare i vores

almindelige tøj. I nogle af de mest cool udenlandske storbyer er man nu begyndt at efterligne de danske cyklister – pludselig er indbyggerne i New York, London og Sydney begyndt at cykle, og endda også i deres smarteste hverdagstøj.

I Danmark cykler vi, fordi det er sjovt, og fordi cyklen er et praktisk og trofast transportmiddel. Men som du kan se på billederne af de danske cyklister, er cyklen også en rigtig god måde at udtrykke sin stil og personlighed. Der findes cykler i alle mulige farver og former og cykler til alle typer mennesker. Du kan købe den færdig som ny eller brugt, eller du kan pimpe den, så den passer til dig. Det er kun fantasien, der sætter grænser. ■

CYKELMODE I DAG

Foto fra bogen *Cyklernes By*, Nyt Nordisk Forlag, 2010

